

С. Петербургскитѣ университетъ, Орестъ Миллеръ (Славянство и Европа. Статии и рѣчи. 1865—1877 г. Спб. 1877), киевскитѣ славистъ Флорински, загиналъ отъ насилствена смъртъ по време на революцията (1919 г.), и много други. Особено заслужватъ да се споменатъ тукъ Н. Я. Данилевски († 1885), авторъ на чувствното съчинение, наречено „славянофилски катихизисъ“—„Россія и Европа“, появило се за прѣвъ пѣтъ въ сп. „Заря“ за 1869 г., а въ 1871 излѣзло въ отдѣлно издание (въ 1889 г. то вече имаш четвърто издание),—и известнитѣ голѣми славистъ Вл. Ив. Лазаревски († 1914), авторъ на съчиненията „Объ историческомъ изученіи Греко-славянскаго міра въ Европѣ“ (Спб. 1871 г.) и „Три міра Азіатско-Европейскаго материка“, печатано въ сп. „Славянское обозрѣніе“ (Спб. 1892),—Н. Н. Страховъ, апологетъ на Данилевски, К. Леонтиевъ, бележитъ публицистъ, съидейникъ на Данилевски, чиито статии подъ насловъ „Востокъ, Россія и Славянство“ (IV и V томове отъ съчиненията му) запазватъ и въ днешно време своя извънреденъ интересъ.

Отъ сѣтнинитѣ руски западници-либерали твърде близко до славянофилитѣ е стоялъ А. Д. Градовски († 1889), бележитъ професоръ по държавно право въ С. Петерб. университетъ и виденъ на времето публицистъ, за когото се знае, че е билъ единъ отъ участницитѣ въ комисията, която въ Петербургъ изработи проекта за нашата конституция. Томъ шести отъ събранието на съчиненията му (въ осемъ тома, С. Петербургъ, 1901) ни го представя като високоблагороденъ и вдъхновенъ защитникъ на угнетенитѣ балкански славяни и поборникъ за тѣхното освобождение съ помощта на Русия. Подобенъ нему е и приспомянатиятъ авторъ на „Исторія славянскихъ литературъ“ А. Н. Пипинъ, ако и да бѣше принципиаленъ противникъ на славянофилитѣ и убеденъ критикъ на учението имъ.

Всички тия, изброени по-горе, и много други, споменати отъ насъ руски писатели, мислители, учени, публицисти и общественици, кой повече, кой по-малко, сж допринесли къмъ дѣлото за нашето умствено възвѣждане и политическо освобождение. И ние тукъ съ чувство на признателность си спомняме за всички тѣхъ и за заслугитѣ имъ както къмъ насъ, българитѣ, тъй и къмъ цѣлото славянство изобщо.

Славянофилскитѣ идеи и до днесъ сж запазили своята жизненость и актуалность, — и днесъ проблемата за Западъ и Изтокъ, за Русия и Европа, за западния романо-германски и източно-православния славянски свѣтъ,—проблемата за „особенитѣ пѣтища“ за „призванието“ на Русия, за „руското свеобразие“